

Consultatiereactie APG Wet toekomst pensioenen

APG ziet in potentie grote voordelen van de stelselvernieuwing. Het sleutelwoord is eenvoud. Een nieuw stelsel biedt een kans om met een schone lei te beginnen. En daarmee een kans op een uitlegbaar stelsel dat aansluit bij de belevingswereld van deelnemers. Het is een hele prestatie dat er gedurende de Coronacrisis op een vrij korte termijn een concept wetgevingspakket is opgesteld dat zo veelomvattend is. Wat vooral nog aandacht vraagt, is om de doelen en maatregelen consistent vorm te geven zodat de nadelen van het huidige stelsel worden weggenomen, zonder de voordelen voor deelnemers te verliezen. Zoals een hoger pensioen in de uitkeringsovereenkomst door samen te beleggen en keuzevrijheid in de verbeterde premieovereenkomst. Met deze consultatiereactie maken wij inzichtelijk welke wijzigingen nodig zijn zodat deelnemers directer van de stelselwijziging kunnen profiteren en om een beter uitlegbaar en goedkoper uitvoerbaar stelsel te kunnen realiseren.

1. Wegnemen nadelen, met behoud van voordelen voor deelnemers van huidige stelsel

- a. Nieuwe pensioencontract: Behoud hoger pensioen door samen beleggen en risico's delen
- b. Verbeterde premieregeling: Behoud keuzevrijheid met passend kader voor pensioenfondsen
- c. Wenselijk voor deelnemers dat ook straks bijsparen mogelijk blijft bij pensioenfondsen
- d. Terughoudendheid met lagere regelgeving en open normen passend, zodat fondsen maatwerk kunnen bieden voor hun deelnemers
- e. Naar ruimte voor verbetering en innovatie van onderzoek naar risicohouding en van communicatie met deelnemers en naar echte uniformering van het partnerbegrip

2. Echt beginnen met een schone lei zodat deelnemers direct profiteren van stelselwijziging

Onze oproep is een consistente lijn te hanteren door bij alle onderdelen van de Wet toekomst pensioenen (1) voor een schone lei en (2) voor een consistente set aan spelregels te kiezen. Dit is beter uitlegbaar aan deelnemers, zorgt ervoor dat deelnemers direct kunnen profiteren van de voordelen van de stelselwijziging en is goedkoper uitvoerbaar. Concreet:

- a. Invaren als standaardpad geldt zowel voor ouderdomspensioen, als nabestaandenpensioen, als arbeidsongeschiktheidspensioen, als aanpalende regelingen
- b. Nieuwe spelregels gelden voor alle toekomstige regelingen (pensioen en risicodekkingen)
- c. Met passende oplossingen voor groepen die tussen wal en schip terecht kunnen komen

3. Zorgvuldig transitieproces dat uitlegbaar is, dat vertrouwen geeft en dat uitvoerbaar is

- a. APG pleit voor maatstaven bij de transitie die ook geschikt zijn voor communicatie naar deelnemers, opdat er vertrouwen kan worden gecreëerd in de evenwichtigheid van de transitie. Schrijf dus geen (voorkeurs)rekenmethoden en maatstaven voor die de meeste deelnemers niet zullen begrijpen (nadruk op pensioen en niet op netto-profijt, geen keuze-optie voor VB-ALM).
- b. Voor een zorgvuldige en goed uitvoerbare transitie zijn aanvullende maatregelen nodig:
 - Met het oog op tijdige implementatie is uiterlijk bij de indiening van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer consultatie van lagere regelgeving nodig en inzicht in de scenariosets voor de premievaststelling. Ook is aanpassing van de mijlpalenplanning in de wet vereist zodat er 2 jaar implementatietijd overblijft conform advies van de Pensioenfederatie
 - Bevroren waardeoverdracht tot 2026 (heen en weer invaren is immers slecht uitlegbaar)
 - Oplossing voor wijzigingen met terugwerkende kracht en verantwoorden van oude aanspraken

1. Wegnemen nadelen, met behoud van voordelen voor deelnemers

Inzake uitkeringsovereenkomsten vindt er regelmatig discussie plaats over wie profiteert van het huidige stelsel en wie betaalt. Gevoed door de deling van het renterisico, lage premiedekkingsgraden, herverdeling via de doorsneesystematiek, langdurige tekorten en uitblijvende indexatie. Deze elementen komen te vervallen in het nieuwe stelsel. Daarmee worden belangrijke nadelen van het huidige stelsel weggenomen.

Van belang is echter om ook oog te houden voor het behouden van de voordelen van het huidige stelsel voor deelnemers. Een voordeel van uitkeringsovereenkomsten is dat een hoger pensioen mogelijk is bij een zelfde premie door samen te beleggen en risico's te delen. Een voordeel van de verbeterde premieovereenkomst is dat er meer ruimte is voor individuele keuzevrijheid.

Sociale partners kunnen kiezen tussen twee contracten. Het ene contract legt de nadruk op de voordelen van uitgebreide collectieve risicodeling; het andere contract legt de nadruk op individuele keuzemogelijkheden (waaraan beperkte collectieve risicodeling wordt toegevoegd).

In het conceptwetsvoorstel wordt dit onderscheid onvoldoende uitgewerkt en lijken de contracten naar elkaar toe geschreven te worden. Hierdoor dreigen twee tinten grijs te ontstaan. In het nieuwe contract komt onvoldoende ruimte om de voordelen van collectieve risicodeling goed vorm te geven. In de verbeterde premiereregeling dreigen onevenwichtige effecten te ontstaan door een niet goed doordachte combinatie van individuele keuzevrijheid en mogelijkheden voor collectieve risicodeling.

De specifieke aandachtspunten zijn als volgt:

- a. Nieuwe pensioencontract: Behoud voordelen van samen beleggen en risico's delen. Dat vergt:
 - Ruimte voor het repliceren van de huidige voordelen van samen beleggen
 - Geen wettelijk verbod op herverdeling (kies voor een positieve formulering dat risico's en rendementen in de regel bij dezelfde leeftijdscohorten worden neergelegd)
 - Geen verplichting om collectieve risicodeling telkens te moeten verdedigen in een contract dat als doel heeft collectieve risicodeling te behouden
- b. Verbeterde premiereregeling: Behoud keuzevrijheid, met passend kader voor pensioenfondsen:
 - Separate spelregels voor de solidariteitsreserve in de verbeterde premiereregeling om onevenwichtige effecten te voorkomen (bijv. vul- en uitdeelregels onafhankelijk van beleggingskeuzes of methoden voorschrijven om te corrigeren voor onevenwichtige effecten).
 - Een meer toekomstbestendig kader voor de vaste uitkering bij pensioenfondsen, waarbij niet meer wordt aangesloten bij de ftk-regels, maar bij de wvp-regels
- c. Wenselijk voor deelnemers dat ook straks bijsparen mogelijk blijft bij pensioenfondsen:
 - Deelnemers mogen vrijwillig bijsparen in de basisregeling als er sprake is van een solidaire basisregeling, zoals in het nieuwe pensioencontract of de verbeterde premiereregeling met solidariteitsreserve (hiermee wordt aangesloten bij bestaande vereisten taakafbakening)
- d. Terughoudendheid met lagere regelgeving passend en open normen, zodat fondsen maatwerk kunnen bieden aan hun deelnemers
- e. Naar ruimte voor verbetering en innovatie van onderzoek risicohouding en communicatie en naar echte uniformering van het partnerbegrip
 - Ruimte voor onderzoeken en beoordelen risicohouding in een bredere integrale afweging
 - Extra stap nodig om communicatie op een hoger niveau te tillen
 - Naar uniformering partnerbegrip, met behoud van een kenbare partnerdefinitie

a. Nieuwe pensioencontract: Behoud voordelen deelnemers van samen beleggen en risico's delen

- Een belangrijk voordeel van het huidige contract voor deelnemers is dat er een hoger pensioen mogelijk is bij een zelfde premie door samen te beleggen en risico's te delen. Belangrijk element hierbij is een blootstelling voor jongeren van meer dan 100% aan een gediversifieerde beleggingsportefeuille. Door aan het begin van de loopbaan meer risico te nemen, kan aan het einde van de loopbaan het risico worden teruggeschroefd, wat resulteert in een hoger pensioen bij een zelfde risico. Dit leidt tot welvaartsvoordelen.
- Pensioenfondsen moeten straks met het oog op het prudent person beginsel uitleggen hoe negatieve vermogens worden voorkomen bij opheffing van de leenrestrictie, maar hier wordt vervolgens geen ruimte voor geboden. Er komt een wettelijke verbod op herverdeling naar leeftijd via de todelingsregels. Herverdeling moet plaatsvinden via de solidariteitsreserve. Er is echter geen ruimte om restrisico's op te vangen bij een lege solidariteitsreserve.
- De conceptteksten dreigen te leiden tot een nieuwe discussie over herverdeling in plaats van dat de huidige discussie wordt beëindigd. In feite moet elke vorm van collectieve risicodeling (c.q. elke afwijking van de verbeterde premiereregeling) worden toegelicht, mits hier ruimte voor wordt geboden in de wet- en regelgeving. Hierdoor ontstaat er spanning op het doel.
- APG heeft verkend hoe de huidige voordelen van samen beleggen het beste kunnen worden gerepliceerd in het nieuwe contract. De gedachtenvorming hierover is nog niet uitgekristalliseerd. Voor nu verzoekt APG om ruimte voor deze invulling van het contract, om te voorkomen dat de stelselwijziging leidt tot een lager pensioen, een hogere premie, een hoger risico of een onnodige toename van complexiteit.
- Kortom: We pleiten voor ruimte om de voordelen van samen beleggen te behouden. Dat vergt:
 - i. Ruimte voor het repliceren van de huidige voordelen van samen beleggen
 - ii. Geen wettelijk verbod op herverdeling: kies voor een positieve formulering dat risico's en rendementen in de regel bij dezelfde leeftijdscohorten worden neergelegd en maak het verplicht om vooraf (bijvoorbeeld in de abtn) op te nemen hoe dit zal worden toegepast
 - iii. Positieve framing van collectieve risicodeling in plaats van een verplichting dit telkens te moeten verdedigen in een contract dat als doel heeft collectieve risicodeling te behouden

b. Verbeterde premiereregeling: Behoud keuzevrijheid, met passend kader voor pensioenfondsen

- In de verbeterde premiereregeling kunnen deelnemers uiterlijk op pensioendatum kiezen tussen een vaste en een variabele pensioenuitkering. Als een pensioenfonds alleen een vaste, of alleen een variabele uitkering aanbiedt, dan ontstaat er shoprecht naar andere aanbieders. Daarnaast is het bij veel aanbieders mogelijk om te kiezen tussen beleggingsprofielen.
- In de Wet toekomst pensioen wordt het voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen en beroepspensioenfondsen mogelijk om solidariteit toe te voegen aan de verbeterde premiereregeling via een solidariteitsreserve.
- Er ontstaat hierbij echter spanning tussen de individuele keuzevrijheid en solidariteit. Voorbeeld is dat bij vulling van de buffer uit overrendement een deelnemer die kiest voor een hoger risicoprofiel een grotere bijdrage aan de buffer levert dan een deelnemer die kiest voor een lager risicoprofiel. Dit kan tot onevenwichtige effecten leiden voor deelnemers.
- Het lijkt wenselijk als er separate spelregels komen voor de solidariteitsreserve in de verbeterde premiereregeling om dit soort effecten te voorkomen. Bijvoorbeeld door de vul- en uitdeelregels zo vorm te geven dat ze niet afhangen van beleggingskeuzes of door methoden voor te schrijven om te corrigeren voor onevenwichtige effecten.

- Los hiervan lijkt een meer toekomstbestendig kader wenselijk voor de vaste uitkering bij pensioenfondsen, waarbij niet meer wordt aangesloten bij de ftk-regels, maar bij de wvp-regels.

c. *Wenselijk voor deelnemers dat straks bijsparen mogelijk blijft bij pensioenfondsen*

- In de consultatietekst staat dat deelnemers niet meer vrijwillig kunnen bijsparen bij een pensioenfonds, tenzij hun werkgever ten minste 10% van de premie bijdraagt.
- Het is onaantrekkelijk voor deelnemers als zij naar een apart loket moeten als zij vrijwillig willen bijsparen in aanvulling op hun basisregeling. Dit verhoogt de drempel en verkleint het overzicht in het totale pensioen. Deze nieuwe maatregel is niet in het belang van deelnemers.
- Het zou wenselijk en ook logisch zijn als deelnemers vrijwillig kunnen bijsparen in de basisregeling als er sprake is van een solidaire basisregeling, zoals in het nieuwe pensioencontract of de verbeterde premieregeling met solidariteitsreserve. Dat is ook het uitgangspunt van de huidige taakafbakeningsafspraken: bijsparen bij een pensioenfonds is toegestaan, mits er voldoende solidariteitselementen in de vrijwillige voorziening aanwezig zijn.
- Bijsparen bij de pensioenuitvoering van de hoofdregeling is evident goedkoper, minder foutgevoelig en een laagdrempelige manier om tekorten in pensioenopbouw te voorkomen.

d. *Terughoudendheid met lagere regelgeving en open normen passend, zodat fondsen maatwerk kunnen bieden aan hun deelnemers*

Er wordt op circa 20 punten lagere regelgeving aangekondigd. Naast dat dit leidt tot onduidelijkheid over de voorstellen (en daarmee tot mogelijke vertraging in de besluitvorming bij de implementatie), lijkt ook een meer fundamentele heroverweging op zijn plaats over de vraag of dit nog passend is

- Nu er geen pensioentoezeggingen meer worden gedaan, maar er sprake is van premieregelingen en er geen ruimte meer is voor financiële tekorten
- Nu aanscherping heeft plaatsgevonden van de governance van pensioenfondsen (IORP II en wet versterking bestuur pensioenfondsen inclusief toetsing van bestuurders)
- Nu de evaluatie Wet pensioencommunicatie pleit voor terughoudendheid van de wetgever

Generieke regelgeving neemt de beleidsruimte weg bij pensioenfondsen, waardoor zij minder maatwerk kunnen bieden om aan te sluiten op de wensen, behoeften en kenmerken van hun deelnemers. APG pleit voor open normen en ruimte voor innovatie.

e. *Naar ruimte voor verbetering en innovatie van onderzoek risicohouding en van communicatie met deelnemers en naar echte uniformering van het partnerbegrip*

- *Ruimte nodig voor innovatie en maatwerk voor specifieke deelnemerspopulaties bij onderzoeken en beoordeling risicohouding in nieuw stelsel en om deze integraal af te wegen*
 - o APG bedient diverse fondsen met een uiteenlopend deelnemersbestand. Aan deelnemers die werkzaam zijn op sociale werkplaatsen kun je niet een zelfde uitvraag naar de risicohouding doen als bij de rechterlijke macht. Een onderzoek naar de risicohouding moet passend zijn bij de deelnemerspopulatie. Hier is ruimte voor nodig in wet- en regelgeving.
 - o Voor een effectieve uitvraag van de risicohouding moet deze 1) begrijpelijk en 2) beperkt qua hoeveelheid zijn. Nu worden naast de bestaande risicomaatstaf, twee nieuwe risicomaatstaven geïntroduceerd. De vraag is of deelnemers dit gaan begrijpen.

- De gekozen maatstaven lijken ook niet toetsbaar. Een minimale rendementsmaatstaf (om de ambitie te halen) is afhankelijk van eerdere schokken. Het overschrijden van een vastgelegde grens kan dan niet geïnterpreteerd worden als het niet voldoen aan de risicohouding.
- Kortom: We adviseren nu nog geen nieuwe maatstaven voor te schrijven, maar de sector op te roepen best practices te publiceren opdat er innovatie plaatsvindt en er vooruitgang kan worden geboekt om het onderzoek naar risicohouding tot een hogere standaard te brengen.
- *Extra stap nodig om communicatie op een hoger niveau te tillen, mooie ontwikkeling richting 'digital first communicatie' met deelnemers .. but it takes two...*
 - Pensioenuitvoerders kunnen de effectiviteit van de dienstverlening enorm verbeteren als emailgegevens worden opgenomen in de basisregistratie persoonsgegevens en als er een terugleveringsplicht komt vanuit het pensioenregister
 - Er is ruimte wenselijk voor een passende focus van de communicatie in de uitkeringsfase. Een voordeel van het nieuwe stelsel is dat alle deelnemers in de opbouwfase te zien krijgen hoeveel pensioenvermogen er voor hen persoonlijk is gereserveerd en wat het verwachte pensioen is bij normaal weer, goed weer en slecht weer. Daarmee wordt het duidelijk dat er ook pensioen is voor jonge deelnemers. Ook in de uitkeringsfase zal transparantie worden geboden over het persoonlijk pensioenvermogen. Het is echter wel van belang dat in de uitkeringsfase de nadruk in de communicatie kan worden verlegd naar de netto uitkering. Een afnemend persoonlijk pensioenvermogen kan namelijk tot onnodige angst leiden dat het pensioenpotje leeg zal raken.
 - We kunnen ons goed vinden in de open norm voor keuzebegeleiding. Dat geeft pensioenfondsen de ruimte om de keuzebegeleiding af te stemmen op de wensen, behoeften en kenmerken van de eigen deelnemers. En biedt ruimte voor technologische ontwikkelingen. Keuzebegeleiding vult het grijze gebied tussen informeren enerzijds (wel door pensioenfondsen) en adviseren anderzijds (niet door pensioenfondsen) en kan bij uitstek door pensioenfondsen worden verzorgd. Als APG bieden we de fondsen al de mogelijkheid de eerste, goede stappen te zetten op de weg naar meer keuzebegeleiding met diensten als HO&I en Advies Eigen Regeling ('de pensioencoach'). Maar verdere ontwikkeling is het doel. Daarbij is het zaak de norm ook in de toezichtspraktijk als open norm te houden. Lagere regelgeving of toezicht achteraf moeten hieraan geen afbreuk doen. Toezicht zou wat ons betreft beperkt moeten blijven tot de inrichting van het proces van keuzebegeleiding, bv. hoe meten fondsen de voorkeuren van hun deelnemers en hoe weten ze dat ze erop mogen vertrouwen de daadwerkelijke voorkeuren van hun deelnemers te weten?
- *Uniformering partnerbegrip is een belangrijke stap, maar dit vergt wel een kenbaar begrip.*
 - Het nieuwe partnerbegrip is onvoldoende kenbaar (open norm voor gezamenlijke huishouding) en niet goed uitvoerbaar als pensioenuitvoerders geen aanmeldplicht mogen hanteren (met name bij de toekenning van bijzonder partnerpensioen aan ex-samenwonende partners). Met een aanmeldplicht is het bij overlijden van een deelnemer bekend bij de pensioenuitvoerder of er sprake is van een partner die in aanmerking komt voor (bijzonder) partnerpensioen.
 - APG vindt het wenselijk dat er nader wordt gekeken naar de aansluiting van de Wet pensioenverevening bij scheiding op de voorliggende voorstellen ten aanzien van nabestaandenpensioen en partnerbegrip.

2. Echt beginnen met een schone lei en met consistente nieuwe spelregels

In de loop der jaren zijn er wijzigingen op wijzigingen gestapeld. APG voert momenteel tientallen overgangsregelingen uit. Als APG zou kunnen starten met een schone lei, komt een uitlegbaar en goedkoper uitvoerbaar stelsel snel dichterbij. Hier liggen mooie kansen, maar deze worden met de huidige voorstellen nog niet waargemaakt. In de Wet toekomst pensioenen wordt er soms wel voor een schone lei gekozen en soms niet.

Onze oproep is om voor een consistente lijn te kiezen door bij alle onderdelen van de Wet toekomst pensioen (1) voor een schone lei en (2) voor een consistente set aan spelregels te kiezen. Dit is beter uitlegbaar aan deelnemers, zorgt ervoor dat deelnemers direct kunnen profiteren van de voordelen van de stelselwijziging en is goedkoper uitvoerbaar. Concreet:

- a. Invaren als standaardpad geldt zowel voor ouderdomspensioen, als nabestaandenpensioen, als arbeidsongeschiktheidspensioen, als aanpalende regelingen*
- b. Nieuwe spelregels gelden voor alle toekomstige regelingen (pensioen en risicodekkingen)*
- c. Met passende oplossingen voor groepen die tussen wal en schip terecht kunnen komen*

a. Invaren als standaardpad geldt zowel voor ouderdomspensioen (incl. WVP), als nabestaandenpensioen, als arbeidsongeschiktheidspensioen als aanpalende regelingen

- Positief is dat invaren het standaardpad wordt voor het ouderdomspensioen. Hiermee komt een uitlegbaar, uitvoerbaar en toekomstbestendig stelsel dichterbij. Het is dan niet nodig om voor oude en nieuwe pensioenopbouw verschillende spelregels te hanteren, waarvoor een aparte administratie nodig is en een apart beleggingsbeleid. Voor deelnemers betekent dit dat zij niet over twee pensioenregelingen met aparte spelregels worden geïnformeerd, maar dat er nog één pensioenregeling resteert. Hierdoor is een eenduidig beeld mogelijk. Voor deelnemers betekent dit ook dat zij ook direct kunnen profiteren van de voordelen van de stelselwijziging, zoals een persoonlijk pensioen en een verbeterd perspectief op indexatie.
- Er is echter nog niet voor een consistente lijn gekozen en dat is funest voor de beoogde doelen.
- De opgebouwde aanspraken voor nabestaandenpensioen lijken niet te worden ingevaren in het nieuwe stelsel. Voor nabestaandenpensioen gelden dan voor de oude aanspraken de ftk-regels en voor de nieuwe aanspraken de regels van het nieuwe stelsel. De doelstelling van de standaardisering van het nabestaandenpensioen wordt als gevolg van de eerbiediging van bestaande aanspraken de komende decennia niet gerealiseerd. Deelnemers hebben vaak te maken met vele overgangsregelingen. Hierdoor is het zeer lastig te doorgronden wat voor nabestaandenpensioen je exact kunt verwachten. Deze wijziging leidt op de korte termijn alleen maar tot meer complexiteit omdat er in feite een overgangsregeling bij komt. Ook kan dit leiden tot een dubbele dekking van het overlijdensrisico. Het is niet goed uit te leggen waarom er voor nabestaandenpensioen niet voor invaren als standaardpad wordt gekozen en voor ouderdomspensioen wel. Risico is dat hierdoor ook het ouderdomspensioen niet zal worden ingevaren. Daarmee komt de effectiviteit van de hele stelselwijziging onder druk te staan.
- Er worden geen wijzigingen voorgesteld ten aanzien van het arbeidsongeschiktheidspensioen.
- Kortom: Wij pleiten voor invaren van alle pensioensoorten met het oog op een uitlegbaar en goedkoper uitvoerbaar pensioenstelsel.

b. Nieuwe spelregels gelden voor nieuwe regelingen van alle pensioensoorten en risicodkkingen

- Het ftk lijkt toch in stand te blijven voor de uitkeringsfase van de verbeterde premiereregeling en mogelijk ook voor het arbeidsongeschiktheidspensioen en wezenpensioen, want de toelichting gaat hier niet op in en de Pensioenwet wordt op dit punt niet gewijzigd.
- Het is van belang dat voor alle regelingen een zelfde set met spelregels gaat gelden. Anders moet APG naast de nieuwe systemen toch ook de bestaande systemen ter ondersteuning van het ftk gaan onderhouden en zijn er aparte communicatie en aparte spelregels nodig. Hierdoor wordt de uitvoering eerder duurder en complexer dan eenvoudiger. Ook wordt het stelsel als geheel minder goed uitlegbaar als er per onderdeel andere keuzes worden gemaakt. Wel is daarbij maatwerk wenselijk in de risicohouding voor diverse uitkeringssoorten.
- Specifieke oproep is om een vaste uitkering voor pensioenfondsen te ontwikkelen binnen het kader van de verbeterde premiereregeling. Het verschil tussen een vaste en een variabele uitkering in de verbeterde premiereregeling was van begin af aan minder logisch bij pensioenfondsen dan bij verzekeraars. Verzekeraars namen voor die tijd geen beleggingsrisico na pensioendatum. Een vaste uitkering bij een verzekeraar is ook echt vast. Met de verbeterde premiereregeling ontstond ook voor verzekeraars de mogelijkheid om door te beleggen na pensioendatum. Het ftk bij pensioenfondsen beoogt wel een vaste uitkering, maar er is eigenlijk sprake van schijnzekerheid. Pensioenfondsen nemen beleggingsrisico voor alle leeftijden. De invoering van het nieuwe stelsel beoogt een einde te maken aan deze schijnzekerheid van het ftk. Daarom is het vreemd dat in het consultatiedocument het ftk leidend blijft voor een vaste uitkering bij een pensioenfonds in de uitkeringsfase van de wvp. Hierdoor ontstaat een inconsistent en slecht uitlegbaar geheel.

c. Met passende oplossingen voor groepen die tussen wal en schip kunnen komen. Dit speelt bij NP

- Het gestandaardiseerde nabestaandenpensioen wordt in de opbouwfase een verzekering op risicobasis. Aandachtspunt is hoe moet worden omgegaan met mensen die uit dienst gaan. Het is onwenselijk als mensen tussen wal en schip terechtkomen. Dit geldt ook specifiek voor slapers die nu een nabestaandenpensioen op opbouwbasis hebben in combinatie met invaren.
- In het wetsvoorstel wordt nu voorzien in ten minste 3 maanden collectieve tijdelijke dekking na afloop van de dienstbetrekking voor toekomstige slapers, voortzetting van de collectieve dekking tijdens een WW-uitkering en de mogelijkheid om de dekking van het nabestaandenpensioen zelf nog maximaal 3 jaar voort te zetten. Het zou eenvoudiger en beter dekkend zijn als:
 1. De duur van de maximale tijdelijke collectieve dekking bij alle uitvoerders gelijk zou zijn.
 2. Voor alle groepen een onbeperkte voortgezette risicodkking nabestaandenpensioen mogelijk wordt waarbij de premie ten laste komt van het persoonlijk pensioenvermogen. Ook in plaats van de voortzetting van de dekking tijdens een WW-uitkering, want afhankelijkheid van gegevensaanlevering door derden (UWV) bevordert de uitvoerbaarheid van de regeling niet. Gegevens worden immers per definitie met terugwerkende kracht aangeleverd. Iets wat je bij uitkeringen, en zeker aan nabestaanden, zoveel mogelijk wil beperken.
 3. De pensioenuitvoerder de slapers faciliteert bij het kiezen van een passende oplossing door middel van slimme defaults, mede op basis van een melding van het Pensioenregister als er sprake is van een nieuwe werkgever. De nieuwe open norm voor keuzebegeleiding geldt niet alleen bij aanvang van de voortzetting, maar ook zolang de voortzetting duurt.

3. Zorgvuldig transitieproces: uitlegbaar, vertrouwenwekkend en uitvoerbaar

De Wet toekomst pensioenen bevat een wettelijk kader om een zorgvuldig transitieproces te waarborgen. Dit kader biedt de partijen houvast ten aanzien van de te nemen stappen, de rollen en bevoegdheden, zodat dit proces voorzien wordt van goede checks and balances. Het is een veelomvattend proces. Wij kunnen ons grotendeels vinden in de voorstellen, maar zien nog enkele grote risico's bij dit wettelijke kader waar we graag aandacht voor vragen in het vervolgproces:

- *Met het oog op het vertrouwen in de transitie is van belang dat uitlegbaar is aan deelnemers, werkgevers en fondsorganen of de transitie op evenwichtige wijze plaatsvindt. Dit vergt het gebruik van maatstaven en rekenmethoden die uitlegbaar zijn*
- *Er ontstaan aanzienlijke uitvoeringsrisico's ten aanzien van een tijdige implementatie*
- *Vanuit uitvoeringsperspectief zijn enkele extra waarborgen nodig bij de transitie*

Concreet stellen wij de volgende wijzigingen voor:

- APG pleit voor maatstaven bij de transitie die ook geschikt zijn voor communicatie naar deelnemers. Schrijf dus geen (voorkeurs)rekenmethoden en maatstaven voor die de meeste deelnemers niet zullen begrijpen (nadruk op pensioen en niet op netto-profijt, geen keuze-optie voor VB-ALM) en die ook niet zijn getoetst op uitvoerbaarheid.*
- Voor een zorgvuldige en goed uitvoerbare transitie zijn aanvullende maatregelen nodig:*
 - *Met het oog op tijdige implementatie is uiterlijk bij de indiening van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer consultatie van lagere regelgeving nodig en inzicht in de scenariosets voor de premievaststelling. Daarnaast is aanpassing van de mijlpalenplanning in de wet vereist zodat er 2 jaar implementatietijd overblijft conform het advies van de OG Uitvoering*
 - *Bevriezen waardeoverdracht tijdens implementatiefase tot 2026*
 - *Oplossing voor wijzigingen met terugwerkende kracht en verantwoorden van oude aanspraken*

a: Naar een beter uitlegbare transitie

APG pleit voor maatstaven voor de transitie die ook geschikt zijn voor communicatie naar deelnemers. Schrijf geen (voorkeurs)rekenmethoden en maatstaven die de meeste deelnemers niet zullen begrijpen (nadruk op pensioen en niet op netto-profijt, geen keuze-optie voor VB-ALM).

Nettoprofijt niet geschikt als dominante maatstaf voor oordeel evenwichtigheid

- *De evenwichtigheid van de transitie moet op complexe wijze berekend worden (nettoprofijt). Indien het nettoprofijt van de transitie voor een bepaald cohort (aanmerkelijk) positief of negatief is, dient dit verantwoord te worden. Het fonds kan dan ook additionele analyses doen op basis van andere maatstaven, maar het nettoprofijt is de dominante maatstaf om de evenwichtigheid te bepalen.*
- *Tegelijk zal er wel op eenvoudige wijze met individuele deelnemers worden gecommuniceerd over het effect van de transitie op het door hen verwachte pensioen.*
- *Het lastige is dat de complexe en eenvoudige wijze van berekenen tot tegengestelde conclusies zullen leiden over welk leeftijdscohort erop vooruit of achteruit gaat¹. Dit leidt tot voorzienbare problemen ten aanzien van de uitlegbaarheid van de stelselwijziging.*

¹ Zie ook figuur S.2 op pagina 3 uit een CPB-studie naar de transitie-effecten ([link](#)).

VB-ALM methode niet geschikt als rekenmethode voor invaren omdat vragen van deelnemers of verantwoordingsorgaan over de evenwichtigheid van invaren niet goed kunnen worden beantwoord

- De VB-ALM methodiek voor het omrekenen van aanspraken naar vermogen is complex, intransparant en leunt zwaar op betwistbare aannames.
- Daar komt bij dat deze methodiek niet of nauwelijks uitvoerbaar is en in ieder geval niet aan de praktijk is getoetst. Wij pleiten ervoor methodieken pas wettelijk voor te schrijven als onderzocht is dat deze methodieken ook uitvoerbaar zijn.
- Het doel van de stelselwijziging is om onevenwichtigheden uit het huidige stelsel op te lossen. Met de VB-ALM methode neem je in feite de huidige onevenwichtigheden 1 op 1 over in het nieuw stelsel. De methode geeft de mogelijkheid om randvoorwaarden te stellen aan de verdeling van het vermogen, bijvoorbeeld dat lopende uitkeringen niet mogen worden verlaagd (in de pure vorm worden uitkeringen van gepensioneerden verlaagd bij de transitie omdat hun indexatieperspectief verbetert in het nieuwe stelsel, uitgaande van een dekkingsgraad van 100%). Daarmee wordt de methode echter naast lastig uitlegbaar, ook erg subjectief.
- Het is wenselijk dat als er vanwege de evenwichtigheid wordt gekozen voor bepaalde vormen van herverdeling, dat dit transparant gebeurt, zodat de stakeholders hierop kunnen ageren als zij dit niet evenwichtig achten.

Kortom: Zowel de nettoprofijsmethode als de VB-ALM methode zijn niet geschikt om deelnemers, werkgevers en fondsorganen mee te nemen in de evenwichtigheid van de transitie.

- APG pleit ervoor de evenwichtigheid van de transitie niet (of niet in hoofdzaak) te beoordelen op basis van de maatstaf van nettoprofijs, maar aan de hand van maatstaven die ook worden gebruikt voor de communicatie naar deelnemers (zoals het verwachte pensioen bij normaal en slecht weer en de kans op een hogere of lagere uitkering).
- In lijn hiermee is ook de VB-ALM methode onwenselijk en kan deze methode beter geheel komen te vervallen. Dit maakt het besluitvormingsproces transparanter en eenvoudiger. Dan blijft alleen de standaardmethode over als rekenmethode bij de transitie. Deze methode is transparant en sluit aan bij de belevingswereld van deelnemers, werkgevers en fondsorganen. Bij dekkingsgraden boven de 100% zal voor het meerdere een transparante evenwichtige belangenafweging moeten worden gemaakt hoe dit overschot wordt aangewend (bijvoorbeeld door dit overschot uit te delen, door de solidariteitsreserve te vullen, of het compensatiedepot).

b. Voor een zorgvuldige en goed uitvoerbare transitie zijn aanvullende maatregelen nodig

- 1. Met het oog op tijdige implementatie is bij de indiening van het wetsvoorstel consultatie van lagere regelgeving en inzicht in de scenariosets voor de premievaststelling nodig. Daarnaast is aanpassing van de mijlpalenplanning in de wet vereist zodat er 2 jaar implementatietijd overblijft*
- In de wetgeving wordt op circa 20 punten lagere regelgeving aangekondigd. Hierdoor is het onduidelijk hoe het contract er op fundamentele punten uit komt te zien.
 - Daarnaast is nog onduidelijk of er btw-arbitrage optreedt tussen de 2 contractvormen. De regering geeft hier pas voor indiening van het wetsvoorstel duidelijkheid over.
 - Tenslotte zijn de scenariosets nog niet bekend voor de berekening of de premie afdoende is voor de pensioendoelstelling, voor de hoogte van het projectierendement, voor het invaren en voor het

bepalen van de richtdekkingsgraad in het transitie ftk. Daarnaast wordt nog een handreiking opgesteld voor het bestuurlijk kader.

- Doordat er nog op zoveel punten onduidelijkheid is, dreigt er vertraging op te treden in de besluitvorming en ontstaan er uitvoeringsrisico's ten aanzien van een tijdige implementatie.
- Ook geeft de onderzoeksgroep uitvoering van de Pensioenfederatie aan dat er 2 jaar implementatietijd nodig is voor uitvoeringsorganisaties. Er is maar 1,5 jaar uitgetrokken voor de implementatie in de mijlpalenplanning en daar gaat nog ten minste een half jaar voor een toets van DNB vanaf, die nog 2 maal met 3 maanden mag worden verlengd. Hiermee ontstaan er voorzienbare risico's voor een zorgvuldige implementatie.
- Bovendien staan er geen sancties op het niet halen van de mijlpalen behalve op de laatste. En die sancties zijn fors, namelijk het mogelijk afschaffen van de verplichtstelling, onverschuldigde betaling van premie, geen fiscale aftrekbaarheid van premies en het niet langer gebruikmaken van het standaard inwaarpad. Hierdoor komt er extra druk op de uitvoeringsorganisaties om uitvoeringsrisico's te nemen. Bovendien ontstaan er grote risico's voor deelnemers, terwijl zij geen handelingsperspectief hebben. Dit komt een zorgvuldige implementatie niet ten goede.
- Daarom onze oproep om ons ruimte te geven aan de voorkant van het proces door snel duidelijkheid te geven over de onderwerpen die als eerste besluitvorming vergen.

II. Bevriezen waardeoverdracht tijdens implementatiefase tot 2026

- De exacte implementatiedatum van het nieuwe pensioenstelsel is een keuze. Uiterlijk 1 januari 2026 moet het nieuwe pensioenstelsel zijn geïmplementeerd. Mogelijk dat enkele pensioenuitvoerders erin slagen om de stelselwijziging eerder te implementeren.
- Als deelnemers in de tussentijd van baan wisselen, kan het voorkomen dat hun pensioenaanspraken bij hun oude pensioenuitvoerder zijn ingevaren in het nieuwe contract, maar dat hun nieuwe pensioenuitvoerder nog niet zo ver is.
- Het zou onwenselijk zijn met het oog op de uitlegbaarheid aan deelnemers als deze aanspraken in het nieuwe stelsel bij waardeoverdracht eerst weer terug moeten worden vertaald naar het huidige stelsel en dan opnieuw moeten worden ingevaren in het nieuwe stelsel.

III. Oplossing voor wijzigingen met terugwerkende kracht en verantwoorden van oude aanspraken

- Soms worden er nog jaren na dato wijzigingen met terugwerkende kracht doorgevoerd door werkgevers. Dit leidt in combinatie met het invaren van pensioenaanspraken tot lastige bijstellingen. Het zou wenselijk zijn om met eenvoudig uitvoerbare regels te kunnen werken voor bijstelling van de oude individuele aanspraken, om te voorkomen dat pensioenfondsen langdurig ook de oude systemen in de lucht moeten houden en onderhouden. APG denkt graag mee over een voorstel.
- In lijn hiermee zou het ook wenselijk zijn als er richtlijnen komen tot op welk detailniveau oude aanspraken voor de transitie verantwoord moeten kunnen worden. Denkbaar zou zijn dat eindstanden en belangrijke parameters worden opgeslagen, om te voorkomen dat nog tientallen overgangsregelingen tot op detailniveau teruggerekend moeten worden. APG treedt graag in gesprek met de toezichthouder over de vraag welke oplossingen hiervoor denkbaar zijn.